

V ponedeljek se odloči zadeva, ki razburja 200 milijonov ljudi

Odstop ali poroka angleškega kralja

London, 5. decembra. o. Razburjenje, ki je vladalo ob prvih vesteh o kraljevem namenu, da se poroči z gospo Simpsonovo, se je včeraj poleglo in se umaknilo razmišljanju, kakšen izhod bi se dal najti iz tega čudnega položaja. Treba bi bilo dobiti rešitev, po kateri bi bilo ugodno kralju, ki mu angleški narod neče in ne more odrekati, da se v zadevah svoje sreče ravna po sreči, po drugi strani pa bi morala ta rešitev zadovoljiti tudi angleško javno mnenje.

Po izjavah angleških politikov ne gre pri vprašanju kraljeve ženitve za ustano vprašanje ali vprašanje enakosti, ampak zgolj za moralno vprašanje. Ločena dva mola gospo Simpsonovo sta še živa, to je tisto dejstvo, ob katero se splošna angleška javnost, zlasti pa je pri tem važno stališče anglikanske cerkve.

»The Church Times«, ki je uradno glasilo anglikanske cerkve, piše, da stoji cerkev na nepremakljivem stališču, da ne more priznavati zvez, ki jih cerkveni nauk obsoja. Nobena kompromisna rešitev ne more tega stališča omajati. Če se kralj poroči, je razmerje med cerkvijo in državo v temeljih pretrgano.

Pravno vprašanje kraljeve poroke bi se lahko uredilo s posebnim zakonom, ki bi ga vlada nalašč za to priliko sprejela, toda vlada tega ne namerava, tako je izjavil snoti v poslanski zbornici preds. vlade Baldwin.

Iz tega je razvidno, da sporazum med vlado, parlamentom in kraljem še ni dosežen in da stopa po sinočnjih dogodkih vse bolj v ospredje zadnja možnost: da kralj Edvard VIII. odstopi. V tem primeru bi mu sledil vojvoda Gloucesterski, ker se je prvi brat vojvoda Yorkski nasledstvu odpovedal. Angleško ljudstvo pa take rešitve neče, ker se zaveda, da je v teh časih potreben Angliji odločen, sposoben ter nesebičen vladar, kakršen je kralj Edvard VIII.

Kralj odstopi

London, 5. decembra. o. Kralj Edvard VIII. je včeraj ves dan ostal v svoji palači Belvedere in ni sprejel nikogar. Ni se razgovarjal niti s svojimi sorodniki. Ministrski predsednik Baldwin se je držal docela rezervirano, ko se je vrnil ponoči od kralja. To je bil zadnji politični razgovor, ki ga je kralj Edvard imel, potem pa ni večerjal sprejel nikogar. Iz tega sklepajo, da se je kralj odločil, da odstopi, zlasti se, ker nasprotuje misli morganatskega zakona z gospo Simpsonovo, po katerem bi ta ne bila priznana za kraljico, tudi kraljica mati Mary. Kralj je ta svoj sklep sporočil Baldwinu, zaradi česar je ministrski predsednik v velikih težkočah, kakšno rešitev naj najde za državo iz tega položaja.

Odločilna seja vlade

London, 5. dec. o. Predsednik vlade Baldwin je sklical sejo vlade za danes dopoldne ob 10. Seja se bo posvetovala o dveh točkah: prvič bo določila besedilo vladne deklaracije, ki jo bo vlada dala pred zbornico v ponedeljek. Z ozirom na to, ko bo Baldwin poročal o svojem razgovoru s kraljem, kjer sta pretresala možnost, da kralj odstopi. Kralj pa mu je razložil svoj načrt glede morganatskega zakona z gospo Simpsonovo. Na ta zakon bi bili morda pripravljeni kraljevi bratje in širša družina. Predsednik vlade pa je osebo proti taki rešitvi in pravi, da vlada ne more zavzeti stališča, dokler ne povedo svojega mnenja tudi vlade angliških dominionov.

Dominion so svoje stališče že sporočili Baldwinu in se bo današnja seja posvetovala o njihovih odgovorih.

O vsebini seje niso ministri hoteli dati nobenih izjav.

Kralj odgovori v ponedeljek

London, 5. dec. o. Pri težkem stališču, ki ga ima kralj v sedanjih krizi, uživa za svoje stališče

zelo malo podpore od politikov. Naslanjati se more edino na zaupanje, ki ga uživa v vrstah delavske stranke in pri njenih voditeljih, zlasti pri majorju Atleju. Druga podpora pa je njegova priljubljenost pri angleškem narodu, ki si jo je pridobil s svojo socialnostjo. Od uglednejših političnih ljudi zastopata kraljevo stališče, da ima kralj kljub javnemu mnenju in kljub tradiciji pravico poslušati svoje srce, vojni minister Duff Cooper in John Simon.

Včerajšnje kraljevo rezervirano, ko ni hotel sprejeti nikogar, razlagajo, da pripravlja kralj svoj končnojavni odgovor, ki ga bo poslal predsedniku vlade v ponedeljek, ko je sklicana tudi vlada na sejo in se bo tedaj to vprašanje odločilo.

Molitve po vsej Angliji

London, 5. dec. o. Cerkveni krogi se po avdienci canterburyjskega nadškofa pri kralju Edvardu vedejo čisto rezervirano in priporočajo ljudstvu samo, naj prosi Boga za srečno rešitev tega težkega vprašanja. Nadškof bo imel v nedeljo prošnjo službo božjo in govor, v katerem pa se ne bo naravnost dotikal teh težkih stvari, ki razburjajo Anglijo, ker je mnenja, da bi navajanje pomembnejših dejstev vse skupaj samo zapletlo. Nadškof je tudi odredil prošnje molitve po vseh angleških cerkvah, da bi Bog kralju poslal pravo rešitev.

„Narod hoče svojega kralja“

London, 5. decembra. AA (Havas) »Daily Mail« piše o včerajšnjem shodu v Albert Hallu, kjer je velika množica ljudi vzklikala kralju in prepevala narodno himno, z velikim zanosom in navdušenjem in pravi, da o odstopu kralja ni govora, ker bi njene škodljive posledice neugodno vplivale na imperij, ker je izgubil vladarja, ki ima zares vse vrline, potrebne za britanskega cesarstva v dobi mednarodne krize, kakršne svet ne pomni. Kralj in nje-

govni ministri romajo po poti, in to pot bodo našli, če ne bodo prezrli nobenega možnega načina. Narod hoče svojega kralja in srca vsega ljudstva so obrnjena k njemu, ker je služil imperiju tako zvesto in s tolikšnim samozatajevanjem.

»Daily Express« pa pravi: Ali naj izgubimo, ali ohranimo svojega kralja? On sam ve odgovor, ki ga hoče narod slišati, toda ta odgovor ne sme biti »Zbogom«, ker bi državljani izgovorili to besedo s težkim srcem in z veliko žalostjo.

»New Chronicle« pa pravi: Splošni vtis je glede na jasne dokaze čedalje bolj naraščajoče simpatije, ki jo ljudstvo čuti za svojega kralja v tej skrajno težki odločitvi, ki ga čaka, da bi njegov odstop pomenil veliko izgubo. Če se najde kakšna rešitev, sprejemljiva za vladarja in njegove ministre, ni dvoma da bi jo ves britanski narod sprejel z velikim olajšanjem. Država bi le izgubila, če bi prišlo do kakšnega prenenjenega sklepa, ki bi oropal Veliko Britanijo in imperij kralja, ki si je pridobil njeno zvestobo in ljubezen.

Gospa Simpsonova je v Franciji

Pariz, 5. dec. Ga. Simpsonova potuje danes z vso naglico po Franciji v smeri proti jugu. Najbrž, da gre v katero izmed kopališč ob Sredozemskem morju. Simpsonovo je v spremstvu detektivov Scotland Yarda zapustila London in se prepejala čez Kanal Dieppe. Od tu je v petek odpotovala s modrim avtomobilom proti Parizu. Med potjo so jo videli v Rouenu. Včeraj ob 12.35 je prišla v Versailles pri Parizu, kjer ima svojo vilo. Spremlja jo gospa Mendelova, žena angleškega poslanskega svetnika v Parizu. Sinoči sta gospe odpotovali z avtomobilom iz Versailles in sta sinoči ob 18. uri prešli Orleans ter dospeli tik do Lyona in sta po vsej verjetnosti v Aixu. Smatrajo, da je ga. Simpsonova odpotovala iz Londona, ker noče s svojo navzočnostjo vplivati na kraljevo odločitev.

Govor francoskega zun. ministra o MZ, o Španiji in Angliji:

Prijateljstvo Francije z Malo zvezo mora temeljiti na gospodarski osnovi

Pariz, 5. decembra. AA Havas: Delbos je v svojem govoru rekel o Mali zvezi naslednje:

Varnost in mir, ki nas navdajata, vodita naše odnose z Malo zvezo, ki so zmeraj v polni meri prijateljski in slone na recipročni varnosti, kakor je to bilo predvideno v naših obvezah. Ker vemo, da igrajo gospodarski in finančni oziroma v življenju narodov prav tako veliko vlogo kot politični oziroma smo se potrudili, da pobiljšamo izmenjavo blaga z vsemi tremi državami tega bloka in da računamo z njihovimi potrebami. V tej smeri smo dosegli že lepe uspehe in v bodoče hočemo to delo še razširiti in uspehi se bodo kmalu pokazali.

Zunanji minister Delbos je govoril skoraj eno uro in je kot najvažnejši del svoje izjave povedal, da bo Francija z vsemi svojimi silami branila Anglijo, če bi ta bila napadena, ne da bi izzivala Francijo in Belgijo želita nov Locarno in vabita Nemčijo v nov varnostni sistem. Francija priznava, da bi pogodba z Nemčijo rešila težavo vso Evropo, toda Francija ostane zvesta paktu ZN, ki štiti mir v Evropi. Francija pa ostane tudi zvesta pogodbi s Sovjetsko Rusijo. Poveljeval je prijateljstvo s Poljsko in priznal, da so se odnosi z Italijo poslabšali, ker je Francija hotela ostati zvesta paktu ZN v vseh okoliščinah.

Pariz, 5. decembra. AA. V zunanje politični debati je voditelj skupine proletarske unije v parlamentu zahteval, da naj vlada še nadaljuje s politiko nevmešavanja v špansko državljansko vojno. Francija naj doseže, da nikdo ne bo podpiral nobene strani v Španiji in ko se bodo Španci borili z lastnimi sredstvi, bodo kmalu nehali s svojimi prepri. Sicer pa je prepričan, da bodo kmalu tuje sile posegale v španski državljanski vojni in on misli, da bo inicijativno za to v najkrajšem času prevzela neke južnoameriške države.

Član ljudske fronte poslanec Bergery je rekel, da je pakt o nevmešavanju ostal kos papirja in to

zaradi postopanja Italije, Nemčije in Sovjetske Rusije. Edini korak, ki bi bil koristen, bi bil, da bi Anglija zaropotala v Berlinu in Rimu, Francija pa v Moskvi. Tudi ZN bi lahko intervenirala v tej smeri. Edina težava je v tem, da Anglija ne more ali pa ne mara storiti tega, kar je Francija že storila.

Načrti sovjetske vojske

Moskva, 4. dec. o. Poveljnik ukrajinske rdeče vojske, general Jakir, je imel v Kijevu v častniški šoli govor, v katerem je poudarjal, da je sovjetska vojska dosti močnejša, kakor pa mislijo evropske države. Sovjetsko vojaštvo je ne-le tehnično, marveč tudi telesno dosti boljše izvežbano kakor marsikatera vojska na zapadu, tako da si evropske države tega ne morejo niti predstavljati. Tako pripravo zahteva od sovjetske vojske bodoči način vojevanja. Bodoča vojna se ne bo odločevala na mejah, tudi ne na sovjetskem ozemlju, marveč na sovražnikovi zemlji, kamor bo sovjetska armada prodrla s padali. Zato si mora rdeče vojni po veljstvo vzgojiti čim več tehnično izvežbanih skakalcev, ker bodo ti z naskoki iz sovražnikovega zaledja odločali pri napadih.

General Jakir je eden izmed visokih sovjetskih častnikov, ki so se udeležili jesenskih sovjetskih vojaških vaj.

Krupp se socializira

Berlin, 4. dec. o. Svetovno znane nemške železarne in orožarne Krupp-Werke v Essenu so včeraj uradno naznanile, da bodo od sedaj naprej udeleženi pri dobičku podjetja tudi delavci in nameščenci. Potek preteklega poslovnega leta omogoča podjetju, da da svojem delavstvu posebno plačilo. To plačilo bodo dobili v obliki sodeležitve pri dobičku. Višina deleža se bo ravnala po tem, kako dolgo že kateri nameščenec dela pri podjetju. Delavci bodo dobili od tega dobička, ki se bo razdeljeval večkrat na leto, po 10 do 15 mark, nameščenci pa 10 do 15% mesečne plače. Dejansko pomeni ta Kruppov korak neke vrste socializacijo, toda v kapitalističnem smislu.

Mihalakopulos interniran

Atene, 4. decembra. m. Grška vlada je internirala na enem od Egejskih otokov bivšega predsednika grške vlade in zunanje, ministra Mihalakopulos.

Drobne

Bern, 5. decembra. AA. DNB: Kakor znano bi moral novi švicarski vojni zakon stopiti v veljavo šele v letu 1937. Zvezni svet pa je včeraj spremenil ta sklep in stopa novi zakon v veljavo takoj. V letu 1937. bo vojni minister že lahko sestavil nove enote.

Pariz, 5. decembra. AA. DNB: Med nočno sejo zbornice je govorilo še več poslancev. Seja z debato o zunanji politiki se bo nadaljevala dane dopoldne in bo govoril tudi predsednik vlade Leon Blum.

Dunaj, 5. decembra. AA. DNB: Bivši pravosodni minister Hammerstein Edvard je bil imenovan za zveznega komisarja za kulturno propagando v prosvetnem ministrstvu.

Vesti 5. decembra

Mednarodna diplomatska akademija v Parizu je sprejela včeraj za svojega člana našega poslanika v Parizu, dr. Puriča. Pri sprejemu je imel dr. Purič obširen govor, ki ga je poslušalo veliko uglednih političnih osebnosti.

Hitlerjevo zasebno letališče grade v Berchtesgaden pod hribom, kjer ima Hitler svojo vilo. Do zdaj so morala Hitlerjeva letala pristajati v Münchenu.

Ogromno snega je zapadlo v francoskih Alpah, tako da so v gorskih pokrajinah pretrgane vse telefonske zveze in električna napeljava. Škoda je ogromna.

Svetovna razstava v Parizu 1937 se bo pravčasno začela, kakor sporoča z ozirom na včerašnje drugačne vesti glavni komisariat za razstavo.

Pakt ZN je treba braniti in sicer se mora za to zbrati okrog Anglije čim več držav, ki bodo pripravljene tvegati vse za obrambo načel ZN. Edino tako bo mogoče preprečiti vojno. Tako je govoril včeraj v Londonu angleški politik Churchill.

Tajnik kominterne Dimitrov, ki je bil izpuščen po razpravi o požigu nemškega državnega zbora, je prišel v Pariz ter dal posebna navodila za pripravo revolucionarne borbe v Franciji.

Obsedno stanje so proglasili v mestu Iskenderun, v tistem delu Anatolije, ki jo je po svetovni vojni vzel Francija. Francoska policija je streljala na turške manifestante, ki so se potovali za svoje manjšinske pravice.

Finska ostane dobra soseda Rusije, zato ne bo pristopila k nobeni zvezi, ki bi bila napirjena proti Sovjetom, tako se glasi izjava finskega zun. ministra.

Prošnjo Leva Trockega, da bi se naselil v Mehiko, je vlada odbila, ker meni, da bi njegovo bivanje ogrozilo mir v državi.

O izpremembi tiskovnega zakona v Franciji je včeraj začela razpravljati poslanska zbornica v Parizu in kaže, da bodo socialistične spremembe, ki dejansko odpravljajo svobodo tiska, sprejeli v celoti.

Stavka ameriških mornarjev bo občutno škodovala ameriškem bojišču, ker ne bodo modne trgovine mogle dobiti iz Pariza najnovejših oblik. Tako je včeraj morala kreniti iz Newyorka prekomornica »Champlain«, ki je vozila 600 ton najdragocenejšega modnega blaga za Ameriko.

Mednarodna komisija za Podonavje se bo zbrala na Dunaju sredi decembra.

Avstrijski proračun je sprejela na včerajšnji seji dunajskega poslanskega zbora brez izpremembe. Proračun za 1937 je dosti večji, kakor je bil lanski, zaradi avstrijske oborožitve.

O romunski zunanji politiki in vojski je včeraj govoril pred posebno delegacijo poslancev kralj Karol, ki je dejal, da želi Romunija sodelovanja in sporazuma z vsemi sosedi, predvsem pa z Malo zvezo in z Balkanci.

Neresnost nameravanega prevrata v Grčiji povdarja grška vlada v svojih uradnih poročilih kar naprej, iz česar je treba sklepati, da je pri prevratnih poskusih bilo vendarle nekaj resnosti.

Novi vojaški zapletljaji groze na Daljnem vzhodu, ker so Japonci v svojih velikih predlinicah v Čiktu opustili 25.000 kitajskih delavcev ter v odgovor na demonstracije, ki so sledile, izkrcali 1000 vojakov v mestu.

Holandski princ Julijana odpotuje prihodnji teden s svojim zaročencem, princem Bernardom iz Lippea v Berlin, na obisk k svoji tašči.

40-urni delavnik bo uvedla Nizozemska in je tak sklep že sprejela zbornica v Haagu.

Konferenca za preosnovo ZD se bo pričela šele 14. decembra in so jo odložili zaradi za njih zmedenih evropskih zapletljajev.

Francove ladje so zaplenile angleški parnik, ker je poveljstvo domnevalo, da parnik vozi orožje iz Rusije v Španijo.

Madžarska je razburjena zaradi protirevizionističnih manifestacij MZ pri zadnjih proslavah v Bukarešti. Madžarsko časopisje je polno srditih izbruhov proti Romuniji in Mali zvezi.

Za španske nacionaliste je manifestirala avstrijska poslanska zbornica pri začetku svojega zasedanja, ko je državni svetnik dr. Funder govoril o avstrijski zunanji politiki.

Mexikanska fašistična stranka »Zlate srce« šteje 800.000 oboroženih članov, ki so po izjavi svojega voditelja Rodrigueza pripravljeni do zadnje kaple krvi braniti Mexiko proti komunistični nevarnosti.

Sovjetske podmornice ob norveški obali so videli pred nekaj dnevi norveški ribiči. Podmornice je bilo 20 skupaj. Sovjeti zatrjujejo, da to ogromno brodogradno podmornic proučuje vodne razmere v Baltičkem morju.

Osem milijonov frankov je prinesla na dražbi prodaja imenitne zbirke pariškega kralja rafelov in pudrov Coty.

Svetovno nazorne filme, ki povdarjajo veliki dejni pomen narodno socialističnega dela v Nemčiji, bodo morale začeti izdelovati vse nemške filmske družbe. Predpisanih je 6 do 8 velikih filmov te vrste na leto.

Proti komunizmu in judovstvu se je izjavil poljski državni zbor, češ da sta ta dva največja sovražnika poljskega naroda.

Mine pred španskimi pristanišči

Tenerifa, 5. decembra. AA. Havas: Tukajšnji radioklub objavlja, da so madridske čete hotelo zavzeti severno progo, ki vodi proti Aratu. To pa se jim ni posrečilo. General Franco je objavil, da bo kmalu položil mine pred nekatera pristanišča na vzhodni španski obali, da bi tako preprečil dovoz orožja madridskim četam. General Franco je še izjavil, da bo bombardiral vsako ladjo, ki bi vozila orožje za marksiste.

Nacionalna junta objavlja: Boj pri Alavi in Villa Real se še nadaljuje. Nasprotnik je bil od bit s težkimi izgubami. Jediniki v Asturiji pravijo, da so nasprotniki imeli na bojišču mnogo ranjenecov, ki so jih morali odpeljati z dvema vlakoma in mnogimi oklopnimi avtomobili.

Pred Madridom ni sprememb

Madrid, 5. decembra. (Havas.) Odbor za obrambo Madrida je danes dopoldne izdal komunikate, ki pravi, da ni nikakih sprememb na madridski fronti ne v Gradarrami ne ob Taju. Na bojišču okoli Santandra so republikanske čete zavzele Burelo in Mullilo ter so stopile na področje burgoške pokrajine.

V odseku Pusuelu so se vršili hudi boji. Nacionalistične čete so se umaknile, in se jim torej

ni posrečilo presekati cesto, ki drži v Lacoruno. V odseku Casa del Campo in v odseku Carabancel so naše čete napredovale. V odseku univerzitetnega mesta je bilo popolnoma mirno. Južno od Taja je sovražnik skušal utrditi sedanje svoje postojanke, pa se mu ni posrečilo.

Na baskiškem bojišču se naše prodiranje nadaljuje. Neke sovražne kolono smo popolnoma uničili pri Villi Realu. Naše čete so zavzele Murujo. 140 nacionalističnih vojakov se je vdalo v tem kraju. Prodiranje se nadaljuje proti Vitoriji. V Asturiji so rudarji zavzeli El Hlano, 2 km od Grada. Pri zavzetju tega kraja so zaplenili sedem strojin in več kot 30.000 nabojev. Po hudih bojih so zavzeli tudi San Martin.

Agencija Fabra priobčuje poročilo letalskega ministrstva, ki pravi, da so letala valencijske vlade obstreljevala pokrajino Humere. Pri obstreljevanju je prišlo do bojev med sovražnimi letali in letali, ki pripadajo vladi v Valenciji. Se-strelili smo eno sovražno letalo. 27 bombnikov je obstreljevalo sovražne postojanke južno od Case del Campo in napravilo veliko škodo. Prav tako učinkovito smo obstreljevali pristanišče v Ceuti in sovražne čete, zbrane južno od Ville Realu. Vsa letala valencijske vlade so se vrnila s tega obstreljevanja na svojo oporišča.

Mila ali huda zima?

Ljubljana, 5. dec.

Drzoviti smučarji in sploh ljubitelji belega športa so že postali dokaj nestrpni, ker še ni na debelo pobelil sneg hrib in ravan. Mnogi so že zdavnaj prorokovali, da bo letos nastopila prav huda zima, bogata snega in mraza. Ta prorokovanja so izvirala bolj iz poslovno-spekulativnih nagibov, kajti trgovina s kurivom in premogom si vedno želi dolge in trde zime. Občinske uprave in sirašni sloji nasprotno se vesele mile in kratke zime. Od leta 1929 zaznamuje vremenska kronika prav mile zime. Snežne plasti so po ravninah dosegla neznatne višine.

Meteorologija kot znanost sicer ne polaga posebno izredne in velike važnosti na vremenske pogoje in reke priprostelega kmečkega ljudstva, vendar v njih tiči dobro jedro. Včeraj je bil dan sv. Barbare, varuhinje naših rudarjev. Sv. Barbaro pa vpoštevajo tudi kmečki vremenarji. Pravijo:

»Če se na Barbaro še strnišče na polju vidi, se bo vsak mesec še videlo.« Jedro reka: mila zima sledi! Nekaj resnice je v tem. Lani je bila mila zima, ker na Barbare strnišče še ni bilo pokrito s snegom. Tako si tolmačijo pojav milih zim priprosti ljudje. Meteorologija pa pojava milih zim vse drugače, strogo znanstveno pojasnjuje in razlaga!

Prav zanimiv pojav je bil v četrtek zjutraj. Vse naokrog Ljubljane je zjutraj snežilo. Ljubljana pa je bila brez megle in celo sonce je nekaj minut poslalo zlate žarke na mestne hiše in palače, ko so drugod divjali snežni viharji. Tisto jutro je močno snežilo od Turjaka naprej proti Kočevju in Blokam. Padlo je ponekod do 15 cm snega. Dolenjski vlak je zjutraj privozil z belimi strehami. Tudi na Ižanskem, dalje okoli Vrhnike in po Gorenjskem je močno snežilo. Okoli Ljubljane je bil tako rekoč v četrtek zjutraj sklenjen snežni obroč.

Mariborčani - nedisciplinirani pešci

Maribor, 4. decembra.

Tujcu, ki pride v Maribor, pade gotovo v oči nediscipliniranost mariborskih pešcev. Ki je tudi glavni vzrok skoraj vsakodnevnih prometnih nesreč. Predstojništvo mestne policije je sedaj izdalo razglas, v katerem opozarja javnost na naraščajoče število prometnih nesreč, ki jih zakrivijo pešci zaradi neupoštevanja določil cestno-polijskega reda. Policija opozarja pešce, da je dovoljena hoja samo po hodnikih in pešpotih, ne pa po cestah. Pešci naj hodijo vedno po strani hodnika v smeri hoje in prehitujejo levo, izogibajo se pa desno. Na voznišče sme stopiti pešec le, kadar hoče prečkati cesto. Za prečkovanje ceste se ne smejo uporabljati križišča. Prečkovanje se mora vršiti vedno naglo in v najkrajši smeri, to je pravokotno na smer ceste.

Bil je že skrajni čas, da je začela oblast opozarjati pešce na pravilno hojo po cestah. Mislimo pa, da bo samo opozorilo malo izdalo. Treba bi bilo še električnih sredstev. Na najvažnejših križiščih bi bilo nujno potrebno določiti gotova mesta za prehod ceste. Predvsem bi bilo to nujno na obeh hodnikih na glavni most, kjer vlada zlasti v jutranjih in opoldanskih urah taka zmeda, da je pravi čudež, da se ne dogaja tukaj še več nesreč. Sedaj, ko se bosta dohodna na most regulirala, bi bilo treba določiti tudi mesta, na katerih se sme vršiti prehod z ene na drugo stran. Take prehode bi bilo treba določiti še na nekaterih važnejših in zelo promet-

nih križiščih. Obenem pa bi se moralo začeti z vzgojo nediscipliniranih pešcev na ta način, da se proti njim uporabljajo določbe cestno-polijskega reda. Pa tudi mladina naj bi se v šolah opozarjala na pravilno hojo po cestah.

Predstojništvo mestne policije v Mariboru je izdalo tole

OPOZORILO:

Ker se je v zadnjem času pripetilo v Mariboru več prometnih nesreč, ki so jih zakrivili zlasti pešci, ki ne upoštevajo določil cestno-polijskega reda, ponovno opozarja predstojništvo mestne policije v Mariboru na določila § 31. navedbe bana dravske banovine o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih, o miru in snagi za področje uprave policije v Ljubljani in predstojništvu mestne policije v Mariboru in Celju in mestne občine v Ptuj (Mestni cestni red), ki se glasi:

Za pešce so hodniki in pešpoti. Pešci naj hodijo vedno po strani hodnika v smeri hoje in prehitujejo na levo, izogibajo pa se na desno.

Na voznišče sme stopiti pešec le, kadar hoče cesto prečkati. Pešci za prečkovanje ceste ne smejo uporabljati križišč. Prečkovanje se mora zgoditi vedno naglo, previdno in v najkrajši smeri, t. j. pravokotno na smer ceste.

Požar v Mokronogu

Več sto tisoč ikode

Mokronog, 5. decembra.

Danes zjutraj okrog pol sedmih je nenadoma zatrobil v Mokronogu gasilski rog. Požarna četa je z vso naglico odhitela proti mokronoški tovarni usnja. Tam je že domače delavstvo z vsemi napori gasilo ogenj, ki je nastal v skladišču. Kakor znano, ima mokronoška tovarna poleg tovarne velika skladišča, ki so čisto zelo polna. Tako je bilo tudi preteklo noč. Zjutraj je v teh skladiščih, napolnjenih z usnjem naenkrat nastal požar. Domače delavstvo in mokronoška gasilska četa sta se mogli

omejiti le na lokalizacijo požara. To jim je tudi v celoti uspelo. Obvarovali so pred plameni ostale objekte ter s tem preprečili nadaljno škodo, ki bi lahko šla v milijone.

Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno. Pričakujejo pa še za danes dopoldne komisijo, ki bo skušala ugotoviti vzrok požara. Najbrž pa bo to težko ugotoviti, ker je v skladiščih vse pogorelo. Komisija bo natančneje ugotovila tudi škodo, o kateri se misli, da je več sto tisoč din. Vso škodo seveda ne bo trpela tovarna sama, ker je imela zalogo gotovo zavarovano.

Star znanec policije

Ljubljana, 5. dec.

Ze dolgo je ljubljanska policija v zvezi z ostalimi varnostnimi organi iskala nekega Stanka R., ki je utajil neko kolo znamke Diamant. To se je zgodilo v Domžalah. Mož pa je osumljen še nekaterih drugih konfliktov s paragrafom in predstavlja očitno za policijo veliko vrednost. Zato ga zadržujejo še na policiji, kjer mu rešujejo vest. V zvezi z njegovo aretacijo bo najbrž pojasnjenih nekaj deliktov, za katere policiji krivci še niso padli v roke. Ko bodo opravili z njim na policiji, se bo mladi mož odšel na sodnjo.

Omenjeni je bil osumljen tudi, da je izvršil več tatvin po raznih stanovanjih. Pri njem so našli večjo vsoto denarja, o kateri se zdi, da je ni pridobil na pošten način. Poleg tega pa so pri njem dobili še malo škalic in lepo izdelan amulet, ki predstavlja lik sv. Alojzija. Verjetno je, da je omenjeni tatvari pokradel tako neopaženo, da do danes tatvine prizadeti ni niti še opazil ter bo šele po teh odkritjih postal pozoren.

Ukradeno in dobljeno kolo

Ljubljana, 5. decembra.

Včeraj je ljubljanska policija aretirala 10-letno natakario A. S. Mlada gospodična ima na vesti tuje kolo, s katerim se je dokaj dolgo izmikala policiji, ki je kolo iskala. Kolo je bilo že meseca julija t. l. ukradeno Mileni Zajc ter je vredno okrog 1300 din. Kako se je s tem kolesom prevažala do septembra, zaenkrat še ni jasno. Najbrž pa ji je

bilo bolj tesno pri srcu, kadar se je peljala mimo kakega stražnika. Pred vsem ji ni šla v račun evidenčna številka. Če je ni imela, je bilo napaka, če jo je imela, pa je bilo dvakrat napaka, ker so ja vsi stražniki vedeli, da je kolo pod dotično številko ukradeno. V svoji brihtni glavi pa je gospodična pogruntala tretjo možnost: ukradla je evidenčno številko s kolesa Janka Voršiča ter jo pritrčila na svoje kolo. Kakor novorojena se je brez skrbi poganjala na kolesu okrog po lepi Ljubljani. Da so bili stražniki obveščeni tudi o tatvini malenkostne evidenčne številke — o tem se ji očitno ni niti sanjalo. Pa jo je ravno ta stvar izdala: včeraj je stražnik opazil številko; na ukradeno kolo pa je hotela sesti še gospodična Ljuzka. Konec je bil tako, kakor vedno; štirje so se znašli na policiji: stražnik, rdečelčna Ljuzka, ukradeno kolo in malenkostna evidenčna številka. Vesel je odšel s policije potem samo nekdo: Milka, ki je dobila nazaj kolo.

Filmi,

ki jih velja videti ... ali ne videti

»Med dvema zastavama« (Kino Sloga). Tujske legije, ki jih poznata in imata Francija in Španija v svojih severno afriških kolonijah, so svojevrstna posebnost in zanimivost. Časopisje današnjih dni mora v poročilih o španski državljanski vojni vedno ponavljati to ime. V teh legijah se zbirajo pripadniki vseh narodnosti, pustolovci, ubežniki, obupanci, ki pripadajo najrazličnejšim slojem družbe, vsak s svojevrstno in pisano preteklostjo. Služiti morajo imperijalističnim ciljem tistih, ki jih plačujejo. V tako vzdruže gre zgodba tega filma. Legionarji postavljajo mejnike francoske kolonialne posesti vedno globlje v notranjost, bojujejo se z upornimi Arabci, zmagujejo. Pisana družba legionarjev živi od dneva v dan, zre omrti v obraz, veseljači, ljubi, vara in išče novih pustolovščin. Film je s tehnične strani grandiozno delo, ki je moralo premostiti mnoge zapreke, da se je dalo posneti v ateljih in krajih, ki so daleč od pravega kraja dogajanja. Ljubavni trikot legionarja, ki je pobegnil iz Anglije kot propadli plemenitaš in se

Jutri premiera!

Paul Hörbiger kot Schubert
ostala zasedba: Gretl Theimer,
Else Elster, Maria Andergast
in Svetislav Petrović

Spevoigra po znani in nadvse popularni Schubert-opereti

Pri treh mladenkah

Jutri (v nedeljo) premiera v kinu UNIONU

Poleg humorja in veselega
razpoloženja
preveva ves film sladka
Schubertova muzika

Na današnjem trgu

Ljubljana, 5. decembra.

Današnji trg je zaradi bližajočih se praznikov in Miklavževih nedelje precej založen, saj je marsikaj ostalo od prejšnjega tržnega dne, ko je bil promet radi visokega datuma slab.

Na včerajšnjem ribjem trgu ni bilo posebnih izjem, rib je bilo radi slabega lova malo, tudi ni bil promet bogve kako živahen. Cene in vrste so bile skoro iste, le kačica, ki so ga prodajali po 25 din in pa morskih dateljnov po 14 din kg je bilo nekaj.

Cene sadju se polagoma dvigajo, od tedna do tedna za približno 1 din. Tako se sedaj dobe jabolka od 4 din dalje, hruške pa od 5 do 7 din kg. Suho sadje pa velja od 5 do 7 din. Orehova jedra, ki jih gospodinje prav pridno kupujejo, so po 17 ali 18 din, dočim so celi orehi znatno cenejši. Uvoženo adje je še dokaj poceni, tako stanejo mandarince po 150 do 2 din, fige pa 6 do 8 din.

Na živilskem trgu je še vedno dovolj salate, cvetače po 5 din, motovilca po 150 din, krompirja po 1 din do 1,25 kg, repe, zelja in drugih proizvodov.

Tudi perutninarški trg je dokaj zalozen. Tam bo namreč Miklavž naročal za starčje. Cene so še dokaj nizke. Veliko je rac, kur, piščet, jerebice itd. in cene vseh se sučejo med 15 do 20 din kos. Jajca so par 2, 2,25 do 2,50 din. Zajci, divji seveda, veljajo 30 din.

Gob je malo, največ murk, promet pa prav dober.

Propagatorja enotne delavske fronte oproščena

Ljubljana, 5. dec.

Veliki senat, ki so ga tvorili sodniki: gg. Ivan Kralj kot predsednik, in Ivan Brelj, Fran Kovač, Fran Gorečan in Rajko Lederhas, je včeraj v tri ure trajajoči tajni razpravi obravnaval vprašanje, ali je propagando za združenje delavstva odnosno za ustanovitev enotne strokovne delavske fronte smatrati za zločin v smislu čl. 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Ljubljanska policija je 14. sept. aretirala 24-letnega, oženjenega ključavničarja Rudolfa Rojca iz Most in 34-letnega zasebnega uradnika Jožeta Slaka iz Ljubljane in ju izročila okrožnemu sodišču z ovadbo, da sta vršila komunistično propagando. Našli so pri njiju litografirane letake, ki so vsebovali propagando za enotno strokovno delavsko fronto. Drž. tožilec g. Branko Goslar ju je obtožil komunistične propagande po čl. 1 zakona o zaščiti države. Obtožnica sta priznala, da sta sestavila in razširila omenjene letake, zanikala pa sta vsako zvezo z zastopniki kominterne. Veliki senat je oba zaradi pomanjkanja dokazov oprostil od obtožbe in sta bila takoj izpuščena na svobodo.

Šoštanj

Šoštanj, 4. decembra.

Tudi v okoliški občini bodo v nedeljo občinske volitve. Noprotniki niso prišli toliko do sape, da bi bili vložili svojo listo. Vložena je samo JRZ lista z nosilcem Mihom Forijanom, kmetom iz Ravn. Nasprotniki se sicer trudijo, da bi zmanjšali uspeh te liste, toda v nedeljo bodo volivci s svojo udeležbo pokazali, da še niso pozabili zloglasnih volitev leta 1933, ko je takratna oblast JNS tako »mojstrsko« izvedla volitve in »zmanagala«. Saj je bil tisti oktober bil dan prava profanacija ljudske volje. V nedeljo vsi na volišče, da tako doprinesemo zadoščenju za svoječasne krivice!

V objemu ledu

Ljubljana, 5. decembra.

Vsako leto posejajo naši alpinisti v večjih in manjših skupinah Alpe zlasti skupine Mont Blanc, ki obsega okoli 49 vrhov. Monte Rosa, katero tvori 12 vrhov, drzni Matterhorn pa tudi na La Meije, Grande Ruine in Barres des Ecrins so že stopili naši pogumni planinci.

Najdaljši greben v Alpah Péteretgrat že dolgo miče nemške in italijanske alpiniste. Dvakrat jim je uspelo, da so ga preplezali, ne da bi se poslužili pločevinastega zaločiča (bivaka) sredi tega ostro nazobčanega grebena.

Ze dostop sam na Mont Blanc, to najvišjo (4810 m) alpsko goro, preko kot zrcalo se lesketajočih in razbitih ledenikov z ogromnimi razpokami, zahteva čelga alpinista, to je človeka, ki se more odreči vsem dolinskim udobnostim, človeka, ki je telesno in duševno močan, hladnokrven, neustrašen v borbi z divjimi elementi prirode. Na tej gori je nastal znani film dr. Fanka »Vihar na Mont Blancu« in tu je smenal filma alpinist Karl Poppinger z Dunaja. Petorico teh filmov bo v enem večeru predvajal 9. t. m. v Delavski Zbornici. Videli bomo vzpon na drugi najvišji vrh Alp Dufourspitze (4638 metrov) preko ledenika Monte Rosa ter vzpon preko ledenika Grenz na Signalkuppe. Kako je padel zadnji pettisočak Evrope Bezingi v Kavkazu, ki so ga drzni alpinisti osvojili preko ogromne ledene stene, bo tudi pokazal film, spremljan z živo besedo. Gospod Poppinger ni samo odličen operater in predavatelj, ampak je tudi izborni plezalec in zimski alpinist. Zato so njegovi filmi zanimivi za vsakega alpinista, ki išče znanja v alpski tehniki v ledu in skali in ki mu razmere ne dopuščajo, da bi vezbal tam v švicarskih gorah.

Gospod Poppinger pozna dobro tudi naše Julijske in Kamniške Alpe, kjer je izvršil še par lepih vzponov, tako n. pr. severno steno Špika je preplezal pred leti. Tudi sedaj po predavanju jo bo mahnili v gore — s smučmi in kamero. Predavanja prireja TKS.

Ogenj v Operni kleti

Ljubljana, 5. decembra.

Včeraj zvečer je vse goste v Operni kleti v Gledališki ulici št. 3. dvignil izza miz strah, ki ga je, morda po neprevidezni ali po nesrečnem naključju povzročil na svojem štedilniku, na katerem peče dišeče čevapčice gostilničar Ložič. Ko je zvečer zakuril svoj mali štedilnik na katerem je navadno prirejal gostom ta okusen prizgizek, se je naenkrat vnela mast. Plamen je objel takoj ves štedilnik in hušnil s pretečo nevarnostjo tudi v dimnik, v katerem so se vnele na mah tudi saje, ki se jih je v njem že nekaj nabralo od zadnjega čiščenja. Razburjenja in tudi strahu ni bilo malo. Dimnik je k sreči dobro zaprt, ob izhodu pa tudi ni kakšnih gorljivih predmetov, zaradi katerih bi utegnili nastati iz te malenkosti večji požar. Prišli so na kraj nesreče tudi gasilci, ki pa niso imeli več posla, ker so vse saje med tem že pogorele in je ogenj sam od sebe ugasnil. Da dogodek pa kaže, da je treba tudi pri tem čevapčičarskem poslu vse pozornosti, posebno tam, kjer je možnost večja, da ogenj zajame kaj več.

Vesti iz Belgrada

Niš, 5. decembra. m. Včeraj je bil tu redni občni zbor okrajne učiteljske organizacije. Ta občni zbor je bil zelo buren ter so se slišali ostri protesti proti sedanjemu predsedniku učiteljskega združenja Ivanu Dimniku.

Belgrad, 5. decembra. m. Za številnimi drugimi pristaši JNS je sedaj zapustil to stranko ter izstopil iz nje narodni poslanec dr. Milenko Marković. V svoji izjavi, ki jo je podal »Politiki«, je dejal, da od današnjega dne ne pripada več nobeni politični stranki.

Belgrad, 5. decembra. m. Radi velikega snega, ki je zapadel zadnje dni tu, je ustavljen promet na cesti Kotor-Cetinje.

Trgovski sporazum z Anglijo

Izjava dr. Stojadinovića

Belgrad, 5.-dec. O trgovski pogodbi, ki sta jo pred nedavnim sklenili naša vlada in angleško trgovsko ministrstvo, je dal predsednik vlade in zun. minister dr. Stojadinović obsežno izjavo. Ta trgovska pogodba spričo težkega položaja, ki je nastal za naš izvoz po proglasitvi sankcij, izredne ker naši pridniki potrebujejo novih tržišč, če se hoče naše gospodarstvo vsaj deloma obdržati.

V svoji izjavi je dr. Stojadinović med drugim dejal tole:

Pred nekaj dnevi smo v Londonu podpisali dopolnilni dogovor k naši stari trgovski pogodbi z Veliko Britanijo, ki datira še iz maja 1927. Skoraj 10 let je bilo treba, da sta obe državi preuredili svoje medsebojne trgovske zveze. V predvojnem normalnem času je 10 let pomenilo najdaljši rok pogodbene zveze. Zelja Jugoslavije in Anglije, da to pot skušata bolje urediti svoje trgovsko razmerje, je treba le pozdraviti, ker že površen pregled dosedanjega razvoja in doseženih uspehov gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Vel. Britanijo kaže široke možnosti. Takšnih možnosti ne more danes nobena država opustiti. Razgovori v Londonu so se v trgovsko-političnem pogledu sukali okoli dveh stvari. Prvič: sporazuma in za obe strani zadovoljiva ureditev za nadaljnje izvajanje nadzorstva nad uvozom angleškega blaga k nam. Anglija je v celoti sprejela na znanje razloge, ki so pri nas narekovali takšne ukrepe ter je nadzorstvo tudi nadalje ostalo v veljavi. Druga

točka pogajanj je bila dosega ugodnejših pogojev tako ožje trgovske izmenjave kakor širšega gospodarskega sodelovanja sploh. Ker je Jugoslavija do Vel. Britanije stalno pasivna v trgovski bilanci, se je določila zagotovitev ugodnejših pogojev v bodoči trgovini. Jugoslavija mora izvoziti več svojega blaga na Angleško kakor uvozi iz Anglije, če naj se ublaži ali odstrani nadzorstvo nad uvozom. Višina uvoza iz Anglije bo odvisna od višine našega izvoza na Angleško, ker bo povečani izvoz dopuščal večja plačila v realiziranih devizah. Tako pridobita obe državi. Jugoslaviji je omogočeno tekmovanje, Anglija pa lahko poveča splošni svoj uvoz k nam. Za Jugoslavijo je to glavni pogoj za plačilo uvoženega blaga z devizami, za Anglijo pa to pomeni izrazito zelo ugodnih okoliščin pri njenem izvozu v našo državo.

Obe pogodbeni stranki se strinjata, da je v sedanjem sporazumu treba videti samo prvo razdobje v razvoju gospodarskega razmerja med Jugoslavijo in Anglijo. Obzirno in postopno želimo to delo nadaljevati po možnosti na še širši gospodarski podlagi. Varovali bomo svoje stare in preizkušene trgovske zveze z drugimi državami, in stremeli po tem, da si ohranimo nove postojanke. Jugoslavija mora neprestano iskati novih tržišč.

Belgrad, 5. decembra. m. Na potovanju v južno Afriko se je včeraj ustavila na zemunskem letališču znamenita nemška letalka Elly Beinhorn.

Claudette Colbert in Ronald Colman v filmu »Med dvema zastavama«.

zapisal v legijo, kjer ne sprušejujo po preteklosti, je gibalo vsega dejanja. Zgodba se odigrava živo, a preprosto, v meteu bojev in puševskem prahu. Marsika, kar bi pa pričakovali od tako pisane družbe, pa nam film ne daje. Režija se je očitno borila bolj s tehničnimi zaprekami kakor pa z napori za poglobitev igranja. Tempo je, dejanje zanimivo, včasih tudi razburljivo z nekaj tragičnimi prizori, moški igralci pa v vsem prednjačijo ženkam. Za kinobiskovalce je film enovno ne nov, pač pa redek, boljši kakor jih je bilo letos mnogo pred njim. Zato je prav, da je na programu.

Zadnji dan pred občinskimi volitvami

Belgrad, 5. decembra m. Zaradi bližajočih se občinskih volitev, ki bodo jutri v vardarski in donavski banovini ter v 76 občinah dravske banovine, so posamezni člani kr. vlade tudi včeraj priredili vse polno shodov v obeh imenovanih banovinah. Tako je včeraj v Kragujevcu med drugim govoril tudi minister za soc. politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki je v svojem govoru ostro kritiziral postopanje JNS kot pokreta, ki je tlačil in odvezal vse politične svoboščine in politične pravice ter delal na tem, da bi se povrnil nazaj fašistični režim.

Več takih shodov je bilo včeraj tudi v ostalih mestih donavske in vardarske banovine. Z jutrišnjim dnevom bodo občinske volitve v vsej državi končane. Ze po vložnih listah je pričakovati, da bo tudi pri jutrišnjih volitvah JRZ zapisala sebi lep uspeh.

Sestanek guvernerjev narodnih bank

Belgrad, 5. decembra m. Iz Varšave se je vrnil v Belgrad guverner Narodne banke dr. Milan Radosavljevič z generalnim ravnateljem dr. Protičem. Pred kratkim sta bila navzočna na vsakoletnem sestanku guvernerjev Narodnih bank držav Male zveze, ki je bila letos v Pragi. Po končani konferenci se je Radosavljevič podal v Varšavo, kjer je konferiral z guvernerjem poljske Narodne banke.

Včeraj popoldne je v misijonišču v Grobljah umrl misijonski brat Anton Kramberger. Pokojni brat je bil že dolga leta član te družbe in je deloval že pred vojno v Mirnu pri Gorici ter v Celju, po vojni pa v Grobljah. Pogreb bo jutri, v nedeljo popoldne ob 2.

Tudi Teotokis interniran

Solun, 5. decembra m. Iz zanesljivih virov se doznava, da je v zvezi z odkritjem prevratnih namenov v Grčiji aretirani tudi bivši predsednik grške vlade Teotokis, ki da je skupno s Mihalokopulosom interniran na enem izmed Egejskih otokov.

Kulturni koledar

Franjo Kuralt

5. dec. 1847 se je rodil v Mengšu kmetijski strokovnjak Franjo Kuralt. Gimnazijo je študiral v Ljubljani in Varaždinu, kmetijstvo pa v Magyar-Ovaru. Potem je služboval kot oskrbnik po različnih krajih, l. 1874 je postal učitelj na kmetijski šoli v Gorici, l. 1878 pa tajnik Hrv.-slavonskega gospodarskega društva. Svoje obširno strokovno znanje je predvsem posvetil povzdigi gospodarstva na Hrvatskem. Urejeval je Gospodarski list in Seoski gospodar ter napisal več hrvaških strokovnih knjig: (Trsna uš, Vodarstvo za puk itd.). Vendar pa je napisal tudi nekaj gospodarskih razprav za slovenske razmere v Novice. Dvanajst glavnih pravil umnega poljedelstva, O drenoži itd. Ko je bil v Gorici, je bil tudi urednik Kmetovalca in Gospodarskega lista.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota 5. decembra: Saba.
Nedelja, 6. decembra: Nikolaj.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Drama: Ob 16: Uboga Ančka, ob 20 Korajža velja.

Opera: Cavalleria. Glumači Premier. abonma.
Kino Matice: Mayerling.
Kino Sloga: Med dvema zastavama.
Kino Union: Eskapada.

* KINO *

UNION

Danes poslednjič! Film o pustolovčinah amer. polkovnika v predvojnem Petrogradu

Eskapada

RENAME MULLER GEORG ALEKSANDER

Jutri velika premiera! Popularna

SCHUBERT- opereta Pri treh mladenkah

Paul Hörbiger - Greti Thiemer, Sv. Petrovič, Else Elster

SLOGA

Gigantski veletfilm, ki je žel triumf po vsem svetu „Wustenlegion“

Med dvema zastavama

(v nemškem jeziku) Ronald Colman - Claudette Colbert - Viktor Mc Laglen

Matineja danes ob 14-15 in jutri ob 11 dop.

Kardinal Richelieu. Cene 3-50 in 5-50 Din

MATICA

Največja tragedija habsburške dinastije

Mayerling

CHARLES BOYER - DANIELLE DARRIEUX

PREDSTAVE OB DELAVNIH OB 16, 19, 21 in 23 in NEDIN PRAZNI 15, 17, 19, 21, 23

Med vsemi slovenskimi narodnimi pesmimi so pač najbolj priljubljene koroške narodne. Vsi naši zbori jih pojo, pri nas so se prav tako udomačile kakor tam, kjer so nastale. Da jih pa najlepše pojo naši koroški rojaki, je pa popolnoma naravno in jasno. Njihovo prelepo pesem bomo slišali zopet v Ljubljani v soboto, dne 12. t. m. ob 20. uri zvečer v Mali filharmonični dvorani. Takrat namreč nastopita zbor iz Sel in Radli na Koroškem. Sedeže dobite v knjižarni Glasbene Matice.

Mladi bolgarski dirigent Bojan Ikonov se bo prvič predstavil ljubljanskemu koncertnemu občinstvu kot dirigent velikega simfoničnega koncerta na prihodnjem koncertu Ljubljanske Filharmonije v petek, dne 11. t. m. v Unionski dvorani. Bojan Ikonov je bil rojen v Nikopolju ob Donavi leta 1900. Svoje glasbene študije in univerzo je končal v Soliju, nato pa nadaljeval od leta 1928 glasbene študije v Franciji pri znamenitem skladatelju Vincentu D'Indy-u v Parizu. Poleg tega je tudi absolvirar mojstrski dirigentski kurz pri Weingartnerju v Baslu. Predstavil se nam bo torej nov dirigent bratskega bolgarskega naroda. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Predavanje Prirodoslovnega društva. V ciklusu predavanj, ki jih prireja Prirodoslovno društvo v dvorani Delavske zbornice, bo predaval v ponedeljek, dne 7. dec. ob 20. uri asistent Tomaž Gabrijel: »Kako nastane celuloza in raste les«. Pomen najbolj razširjenega izdelka žive prirode v krogotoku snovi. — Društvo vladno vabi občinstvo k obilni udeležbi.

PROTEUS, v elegantni vezavi, je najlepše božično darilo! Cena letnika 75.— Din. Naroča se direktno pri društvu. Dosedanji naročniki pa lahko izročijo kompletne letnike v vezavo bodisi Prirodoslovnemu društvu, bodisi knjižarni Zbajek, Dalmatinova 10. Vezava stane 15.— Din.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 5. decembra ob 16. uri: Uboga Ančka.

Nastop sv. Miklavža. Izven. Cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 6. decembra ob 15. uri: Uboga Ančka.

Nastop sv. Miklavža. Izven. Cene od 20 din navzdol.

— Ob 20. uri Korajža velja. Premierski abonma.

OPERA:

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 5. decembra: Cavalleria rusticana. Glumači. Premierski abonma

Nedelja, 6. decembra ob 15. uri: Apropas, kaj dela Andula? Izven. Cene od 30 din navzdol.

— Ob 20. uri La Boheme Izven.

Ponedeljek, 7. decembra zaprto.

Mariborsko gledališče

Sobota, 5. decembra ob 20. uri: Baron Trenk.

Nedelja, 6. decembra ob 15. uri: Ciganski pri- maš. Znižane cene. — Ob 20. uri Pohujšanje v do- lini šentflorjanski. Globoko znižane cene. Zadnjič.

Ponedeljek, 7. decembra zaprto.

Torek 8. decembra ob 15. uri: Baron Trenk.

— Ob 20. uri: Božji človek. Premiera. Proslava 40-letnice gledališko-književnega delovanja Milana Pogovca.

Naš rudar bo jutri spregovoril...

Trbovlje, 5. dec.

Rudarsko delavstvo našega revirja se je vsa povojna leta pri vsakih volitvah opredeljevalo tako, kakor so mu sugerirali vsi oni, ki za dobrobit delavstva niso imeli prave skrbi. Volilci so se opirjali vedno stranki, ki so bile proti stranki, ki v veliki večini zastopa pri vladi slovenskega delavca, obrtnika in kmeta. Ta stranka je bila poprej SLS, sedaj v državni skupnosti JRZ. Delavstvo, ki je sestavni del naše slovenske samobitnosti, se je vedno opirjalo le stranki, ki v skupnosti države celote niso nič pomenile.

Kako pa je delavstvo, zlasti rudarjem, treba biti v bodoče? Volitve, ki bodo pri nas 6. decembra, so za rudarsko delavstvo in sploh vse stanove velevažnega pomena. Vsi hrepenimo, da bi rudarsko delavstvo bilo bolj zaposleno. Z večjo zaposlitvijo bi si opomogel delavec, obrtnik in tudi okoliški kmet. Vse je v tem kraju navezano na zaslužek delavstva, od obkopa tega denarja živijo v pretežni večini vsi stanovi naše občine. TPD, kot največji rudokop v Sloveniji so njena glavna naročila za železnice, ki se gibljejo v dveh tretinah vse oddaje premoaga. O teh naročilih sklepa vlada in odloča prometno ministristvo, ali se vzame premog iz slovenskih rudnikov ali iz drugih pokrajin države. Pri odločanju nabav je potrebno sodelovanje naših slovenskih ministrov v vladi, da se nabave za Slovenijo pravilno določene.

Treba se je spomniti le na lanskó spomlad, ko je hotelo prometno ministristvo reducirati nabave iz naših rudnikov celo za 25%. Ministroma dr. Korošcu in dr. Kreku je uspelo venj v toliko, da so nabave ostale na višini iz leta 1935. Ako bi ostalo naziranje prometnega ministristva, bi se morala zapreti tudi rudniku Kočevje in delno Zagorje. Pri tem bi izgubilo zaslužek 500 rudarjev in bilo lačnih še dvakrat toliko družin.

Temu uspešnemu koraku za našega rudarja

Jutri v Mestnem domu akademija gluhtonemih

Ljubljana, 5. dec.

V nedeljo popoldne ob štirih urah biva in sedanjí gojenci ljubljanske gluhtonemnice pokazali v dvorani Mestnega doma, da so tudi oni vredni člani človeške družbe in ne manjvredni ljudje.

Gluhtonem je nem ker je gluhi, ne zna govoriti, ker govora ni nikdar slišal. Med zdravimi ljudmi pa je žal prepričanje, da je gluhtonem, izvržek človeške družbe.

Toda gluhtonem se govora lahko nauči v posebnih šolah. Z govorom se jim odpro vrata v oni skrivni svet, ki ga zdravi ljudje vsak dan doživljamo. Na žalost pa niso vsi gluhtonem otroci tako srečni, da bi prišli v tak zavod. Ljubljanska gluhtonemnica sprejme vsako leto do 50 prostev, toda ugodni le 14 ali 15, ki postanejo srečni med tolikimi nesrečnimi. Zavod, ki je bil l. 1900 zgrajen za 50 gojencev jih ima sedaj preko 100. Razmere v ljubljanski gluhtonemnici kriče po preureditvi. Tudi gluhtonem so državljani z vsemi pravicami, zato imajo pravico zahtevati, da se jim da, kar jim po pravici gre. Na Češkem imajo 14 zavodov, v Nemčiji še veliko več, pri nas pa, za 9000 gluhtonemcev štiri zavode. Veliko se je že prešlo črnila, veliko papirja popisalo in besed izgovorilo, toda vse je ostalo pri starem: gluhtonem, za vas ni in ti ubogi trpin! tako hudo prenašajo nesocialnost današnjih dni.

Z jutrišnjo predstavo pa hočejo gluhtonem pokazati, kaj so se naučili v šoli. Je to prva predstava, ki jo bodo priredili javno. Igralci, ki jih je vodil učitelj g. V. Rupnik, so dobro pripravljeni in se nedeljskim obiskovalcem nudi zelo lepa in pa presenečenja polna predstava.

Zato v nedeljo popoldne vsi v Mestni dom, da s svojim obiskom damo gluhtonem priznanje za trud in vzpodbudo njihovim vzgojiteljem.

Smrt na trgatvi

Maribor, 4. decembra.

Pred malim senatom okrožnega sodišča se je zagovarjal danes 21-letni Vincenc Spandl iz Ločkega potoka, obtožen uboja. Dne 13. oktobra je z nožem zabil Antona Majerja v Oseku ter mu zadal smrtno rano v trebuh, da je umrl. Dne 12. oktobra so v Oseku pri posestniku Ploju prešli. Okrog polnoči je prišel tja tudi obtoženec s svojim prijateljem. Oba sta bila vinjena. Spandl je znan nasilnež ter je nosil tistega večera vedno odprti nož v roki ter grozil z njim vsakemu. Oba sta zunaj Plojeve hiše klicala na korajžo. Takrat je nesreča nanesla mimo pokojnega Antona Majerja, ki si je prisvetil z lučjo ter je bil namenjen po opravljenju k Ploju. Ko je prišel k hiši, je povzal oba pijana fanta, naj dasta mir in ne rogovilita okrog. Takrat pa ga je Spandl napadel in ga zabil z nožem v trebuh. Majer je naslednjega dne radi zadobljene poškodbe umrl. Spandl tajni in pravi, da se je le branil, ker ga je Majer napadel s planko. Priče pa so njegov zagovor zavrgele. Razprava ob času poročila še traja.

Maribor

Praznik dijaške mladine. Dijaške kongregacije v Mariboru bodo slovesno proslavile Marijin praznik dne 8. decembra. V ponedeljek, 7. t. m., zvečer ob 18 uri v cerkvi sv. Alojzija večerna pobožnost z nagovorom. V torek jutraj ob pol 7 bo istotam sv. maša in skupno sv. obhajilo. Ob 10 bo v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 zborovanje dijaških kongregacij. Ob 20 bo istotam slavnostna akademija z izbranim sporedom. Iskreno vabimo k prireditvi vse, ki se zanimajo za delo kongregacijske mladine.

Konferenca za ureditev obmejnih prometnih vprašanj med našo državo in Avstrijo se v Mariboru zopet nadaljuje. Konferenci predseduje pomočnik generalnega ravnatelja železnice Cugmus. Posvetovanja bodo trajala nekaj dni.

Marijina družba za matere priredi dne 13. decembra v Mladinskem domu v Cvetlični ulici božično. Matere, ki bi radi svoje otroke obdarile, naj se prijavijo pri predsednici ge. Mariji Golež, Aleksandrova cesta 42.

Petdesetletnico je praznoval včeraj popularni mariborski sodnik in znani zgodovinar dr. Vladimir Travner. Njegovi mnogostevilni prijatelji so mu priredili v okviru »Staribora« v Narodnem domu poseben slavnostni večer, na katerem so nastopili kot govorniki zdravnik dr. Jurečko, dr. Snuderl, prof. Baš, posebno navdušenje pa je razvelj sodnik Kramer, ki je imel svoj govor v verzih. V isti obliki se je tudi slavljence zahvalil za vse napitnice in nagovore.

Iz sodne službe. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je napravil poveljnik paznikov v mariborski četnišnici g. Valter Sand izpit za vodjo zemljiške knjige.

Korošca in Kreka so se postavili v bran socialni demokraciji in prišli JRZ, da zmanjšajo delo naših ministrov za rudarsko delavstvo.

Ta jeza se je kuhala v obeh loncih do sedanjih volitev, pri katerih so se gospodje socialisti in JRZ-ari združili, ki hočejo za vsako ceno zmagati nad JRZ. Stopili so skupaj bratci južnega in severnega pola, da se v objemu framasonstva masšujejo nad poštenim delom ljudi, ki jim je rudarsko delavstvo v resnici pri srcu in ki hočejo zanj delati, da dobi pošten kos kruha tudi v trboveljski dolini.

Kaj pa volivci rudarji? Ali morete odobravati tako politiko in voliti ljudi, ki so se črtili kot volkovi, celo pljuvali drug na drugega, klicali: dol s fašizmom in tudi obratno: dol s marksizmom! Kako bodo aedaj govorili svojim volilecem, smo res radovedni, ti večni kompromisariji. Zvezali bi se tudi z vragom, če bi ta pošast ne imela krempljev. Boljši časi morajo nastopiti za rudarja le takrat, če odda zaupanje vladni stranki JRZ. Rudarja ne bo rešilo in mu dalo kruha marksistično vpitje, ne blatenje vladne stranke, pa tudi ne zabavljanje nad poštenimi ljudmi, marveč je treba podpreti onega, ki dela in se trudi, kako delavstvu od pomoči. Vse blato in gnoj bodo ti bratci zlili na vladno stranko in njene krajevne priistaše, nekaj dni po volitvah pa jo bodo prosili milosti in podpor. Kar je mogoče za rudarja storiti, bo v resnici mogla storiti le JRZ z njenimi priistaši in voditelji. Delavstvo pa jim mora, če hoče kaj doseči, dati pri teh volitvah polno zaupanje.

Kandidati so na listi JRZ v veliki večini rudarji, pošteti in delavni ljudje. Na listi so pravilno zastopani tudi kmetje in obrtniki, ki naj za svoj obstoj isto mislijo. O svojem dobrem ali slabem bo 6. decembra odločil rudar, obrtnik in kmet. Kakor bo postlano, tako se bo tudi ležalo.

Rudar.

Dr. Iv. Prijatelj: Dostojevski in Tolstoj

dva literarno-zgodovinska eseja. — Izdala Akademski založba.

Mogoče se je zdelo, da mlajšemu rodu Ivan Prijatelj ne pomeni več to, kar je pomenil prejšnji generaciji, ko je očaral s svojim blestecim stilom in plastično izraznostjo vso slovensko inteligenco. Dokaz, da je še vedno sodoben, da ve povedati tudi sedanjí generaciji marsikaj, sta eseja o dveh ruskih velikanih, ki s svojim pojavom in svojim razvojem, karakterističnim za ves ruski narod, zanimata danes mogoče bolj kakor kdaj poprej vso slovensko javnost. — Zagonetnost ruskega človeka, ki ga je odkril in opisal Dostojevski, je z revolucijo in gigantskim poizkusom boljševizma ter z mesianističnim verovanjem v boljšo bodočnost človeštva še bolj pridobila na privlačnosti. Problem Dostojevskega in Tolstaja je še danes živ pri vseh narodih in ne mine leto, da se ne bi pojavilo na svetovnem trgu kakšno novo delo o treh ruskih velikanih. — Dr. Prijatelj ni ustregel samo časovni aktualnosti, ampak tudi slovenski literarni zgodovini, ki je toliko revna, kar se tiče monografij in esejev o velikih pojavih iz tujih literatur. — Zavedati se moramo, posebno pa sedaj, ko pri nas izide toliko prevodov iz tujih literatur, da brez literarno-zgodovinske izobrazbe, brez poznanja pisateljev — to ne velja samo za Dostojevskega — ne bomo razumeli njihovih del in nam bo vsa ta prevodna literatura le cenená zabava, ne pa spoznavanje in razumevanje naporov najglednejših evropskih duhov.

Kritično oceniti vrednost obeh esejev na tako ozkem prostoru je nemogoče. Da sta izčrpana in da nista pisana samo na podlagi nekaj prebranih knjig, je dokaz to, da je bil Prijatelj v Rusiji, da pozna ruskega človeka neposredno in da se je bavil z rusko literaturo vse svoje življenje. — Njegova predavanja na univerzi iz ruske književnosti bi mogla služiti za osnovo še marsikateremu sličnemu eseju.

Kronika slovenskih mest

Ljubljana, 4. decembra.

Izšla je tretja številka III-letnika Kronike slovenskih mest. Skoda, da so morda le resnične vesti, da bo morala ta revija, ki je, čeprav še tako mlada, prinesiti v času svojega izhajanja toliko zanimivega in bogatega gradiva iz naših lepih mest, zaradi nepredvidenih zaprek prenehati z izhajanjem. Vsebinska tega tretjega letnika je zelo pestra in predstavlja dela naših najodličnejših mojstrov, ki so prikazali že v tolikih svojih prispevkih lice našega mesta, kakršno je v resnici. Številko tudi krasi naravnost divne slike, ki jih je narisal L. Kasimir in ki predstavljajo najlepše motive mesta Ljubljane, Maribora, Pluja, pa še nekaj prvovrstnih fotografij.

Drobne športne

Popetz-Zwack, eden najboljših avstrijskih parov v umetnem drsanju na ledu, je odšel v torek na enomesечно turnejo v Ameriko. Avstrijski si od tega gostovanja veliko obetajo, saj vemo, da so se tudi na olimpijadi prav dobro odrezali.

Famozni Joe Louis, o katerem so mislili, da je njegova zvezda že zašla, je te dni premagal dva od najboljših ameriških boksačev, in sicer Paula Williamsa v drugi in Toma Johnsa v tretji rundi. Joe je začel zopet udarjati.

Norveška smučarska zveza je že določila moštvo za svetovno tekmovalje, ki bo leta 1937 v Chamonixu na Francoskem. Tek na 17 in 50 km: Arvid Ulsed, Lars Bergen, Annar Ryen, Andreas Hverven in Oskar Frederixen. Kombinacija 17 km in skoki: Birger Ruud, Hoffbakken in Randmojd Sörensen. Slalom: Per Tossom, Sörensen in Ruud. Vodja pa bo Guttmorsbraaten, če se bodo pobotali poprej še zaradi neke izjave, ki jo je ta dal za časopisje.

Jesse Owens, »črno čudo«, igra v svojem prvem filmu. Njegova vloga je ta, da v filmu nekolikokrat teče, za kar dobi reci in piši 50.000 dolarjev ali dva in pol milijona dinarjev. To je Owensov prvi profesionalni debut, ki vsekakor prav lepo nese.

Ne samo čaj...
„Naš čaj“
je najboljša domača
zeliščna krepilna pijača.
NAS ČAJ dobite v špec. trgovinah.
KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

Od tu in tam

Razgovori za novo trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Madžarsko so se včeraj začeli v Beogradu. Madžarsko delegacijo vodi Albrecht Neckel, jugoslovansko pa dr. Savo Obradović.

Narodna skupščina je sklicana za 11. december. Dnevni red obsega le določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo.

Za brezpredmetne in nepomembne stranice, ki jih pri nas predstavljajo JNS, borbaši in drugi, pravi glasilo JRZ za savsko banovino, da je treba na neki način poskrbeti, da bodo izginile s površja. Treba je smatrati za stranke le one, ki imajo kaj zaslonbe v narodu.

Uprava Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je pred dnevi vpokojila generalnega ravnatelja dr. Glasera. Mesto generalnega ravnatelja so sedaj razpisali. Do izvolitve novega pa upravlja direktorske posle namestnik Matijašič. Novo imenovani glavni zdravnik dr. Ljubin je baje že začel z reorganizacijo zdravniške službe pri Sužorju. Včeraj smo poročali, da so v njegovo izvolitvijo zelo nezadovoljni nekateri odborniki urada, tisti, ki so hoteli, da pride na tako mesto njihov prijatelj in politični somišljenik. Pravijo pa, da je dr. Ljubin poznan kot dober organizator in bo imel veliko nalogo v tem, da bo odpravil birokratski sistem, ki se je naselil tudi v zdravniške ordinacije. Današnji sistem je res dušec in nezdrav ter je dejansko potrebno, da se zdravniška služba postavi na zdrave noge in novo osnovo.

Trojčke je pred meseci porodila v zagrebški kliniki revna kmetica iz Dalmatinske Zagore. Doma jo je čakalo že pet otrok. Zato se je društvo hrvatskih žena pobrigalo za revno mater in ji nabralo nekaj tisočakov denarne podpore. Nato pa so oskrbeli, da so otroci prišli v rodbino, ki nimajo otrok. Tako je neka rodbina na kmetih, ki je brez otrok, prevzela dva in jima zagotovila bodočnost s tem, da je na nju prepisala nad 60 juter zemlje.

V Sarajevu in po vsej Bosni pada brez prestopa sneg. V Sarajevu morajo po cestah voziti ze s samni, po deželi pa so zametana pota in tudi železniške proge. Vendar je železnica sproti poskrebela, da se je sneg odstranjeval in tako mogel promet normalno vršiti.

V svoji rodni vasi v Jabuci pri Trilju bodo postavili spomenik Stjepanu Radiću dalmatinski izseljenci, ki delajo v Južni in Severni Ameriki. Zbrali so med seboj že denar, zaprosili pa so za dovoljenje v Zagrebu, da se jim dovoli postavitev spomenika. Stal bo na križišču treh cest sredi vasi. Za to priliko bodo organizirali velike svečanosti.

Grčija je dovolila nemški »Luthansie«, da uvede stalne zračne zveze med posameznimi grškimi mesti tudi v notranjosti države. Do sedaj je ta družba vzdrževala zračno zvezo med Berlinom in Atenami redno potniško zvezo, ki je šla preko Dunaja in Zemuna. Nemci bodo zato uredili v Grčiji več civilnih letališč. Poleg tega bodo pomnožili število starih zvez, kar je velikih koristi tudi za našo državo, da bo tudi pozimi povezana z ostalo Evropo. Zveza med Nemčijo in Grčijo se ne bo prekinila niti med zimo.

Člani zemljiške zajednice v občini Generalni stol pri Dugi Resi so sklenili, da bodo prodali orehovo debljo, ki je stalo na tem zemljišču. Ko so ga pa prodali, so se kmetje sprli ob tem, kdo ima pravico do večjega deleža kot ostali. Vsi so naglašali svoje zasluge, da je oreh tako visoko in lepo zrastel in da so toliko dobili zanj. Spor se je nadaljeval še potem, ko so se razšli. Ko sta se pa srečala v hiši nekega soseda dva največja nasprotnika, kmeta Radočaj Ivan in Radočaj Mirko, je Ivan pognal nož in ga brez besede potisnil Mirku v hrbet. Nož je bil dolg in je prodir skozi srce ter pogledal na sprednji strani prsa. Kmet se je brez krika zgrudil in izdihnil.

V soboto in nedeljo bodo imeli teozofi iz vse države svoje 8. letno zborovanje v Zagrebu. Kaj bodo lepega in koristnega sklenili, se ne ve.

Ko se sklepa nova trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Francijo, upajo lesni industrijalci, da bo naši državi uspelo prioriti si pravico večjega izvoza našega lesa v Francijo. Računajo že na to, da jim bo Francija dovolila letno izvoziti 50 tisoč ton lesa. Francija je na naš les doletovala tako visoke takse, da nismo mogli konkurirati Avstriji, ki je uživala velike prednosti. Čeprav je prišlo do razvrednotenja franka in povrh še znižanja uvoznih pristojbin, še vedno nismo mogli preko avstrijskega lesa.

V Sarajevu so v četrtek začeli stavkati dijaki srednje tehnične šole. Ko se je popoldne pouk končal, dijaki niso hoteli zapustiti šolskega poslopja, pač pa so se zabarikadirali ter zadeli vsa vrata s klopni. Zasedli so vse šolske prostore, da je morala zaradi tega posredovati policija. Policija je hotela mirno likvidirati stavko in je zato poslala svoje načelnike med stavkajoče. Ti so zahtevali, da se jim odpusti vsaka kazen. Policija pa je zahtevala, da poprej postavijo vse stvari na mesta, kjer so bile prej. Pogajanja pa so se razbila in so dijaki ostali vsi noč v šolskem poslopju. Zapustili so ga šele drugo jutro in obenem policiji izročili svojo spomenico, s katero sporočajo oblastem svoje zahteve in razloge, ki so jih dovedli do stavke.

Sporazum je bil dosežen med nemško centralo za kontrolo živin in med belgrajskim uradom za kontrolo izvoza živine, ki določa, da bomo letos mogli izvoziti v Nemčijo 20 tisoč živih svinj s povprečno težo po 130 kilogramov. Poleg tega bomo izvozili tudi 20 tisoč zaklanih svinj in 8 tisoč govedi. Vse to je treba izvoziti v Nemčijo do konca januarja. Cene zaklanih svinjam so 12 do 12,60 dinarjev, a živim po 10,50 za kilogram. Za goveje živino pa so bile določene cene od 5,40 do 8,60. Včeraj je šla prva taka pošiljka v Nemčijo skozi Avstrijo, ker Madžarska in Češkoslovaška nista dovolili prevoza živine skozi svoji državi. Zaradi tako velikega nakupa živine s strani Nemcev pri nas je zelo verjetno, da bodo cene svinjam in govedom pri nas doma precej poskočile.

Družba Adria Boksit ima v Drnišu v Dalmaciji veliko tovarno. Nedavno pa je prišla v spor z občino, ki je zahtevala plačanje neke vrste občinske trošarine za izvoženi boksit. Tovarna pa se je postavila na stališče, da je oproščena vseh občinskih dajatev po pogodbi, ki jo je sklenila z občino še takrat, ko se je gradila tovarna. Spor pa se je toliko zaostрил, da je občina dala zapleniti tovarniško blagajno, v kateri je bilo 300 tisoč dinarjev, pripravljenih za izplačilo mezd delavcem in uradnikom. S tem je hotela občina zavarovati svoje zahtevke, ki bi jih morebiti izterjala pred sodiščem. Tovarna pa se je pritožila na bansko upravo v Zagreb, ki je ugodila pritožbi, in odločila da mora občina vrniti tovarni zaplenjeno blagajno.

V ozadju Monte Carla - grobovi

Eden najbolj znanih krajev je gotovo Monte Carlo v Nizzi. Kdor ga ni kdaj videl na lastne oči, pa je tem bolj gotovo bral kaj o njem v časopisu, saj se tu odigrava prav posebne vrste življenje. Življenje najbolj strastnih igralcev, od katerih imajo nekateri neznansko srečo, druge pa igralška strast požene naravnost v obup, ko izgube ves denar, ki so ga morda prej težko zaslužili, ali pa dobili tudi z igro, pa ga kljub temu kaj neradi dajo iz rok. Toda, kdor se je enkrat odločil za te vrste posel, mora biti pač pripravljen tudi na posledice, ki utegnejo priti.

Če se pelješ po cesti iz Nizze proti Monte Carlu, te na desni strani spremlja tir železnice, na levi pa leži pokopališče, kakršnih je vsepovsod dovolj. Saj je pokopališče podobno pokopališču, le ta razlika je včasih, da je eno bolj siromašno, drugo pa kaže tudi bolj petični sijaj. Toda za temi nagrobnimi spomeniki v Nizzi se vleče pas zemlje, brez spomenikov, brez križev in brez rož, ki bi krasile posmrtna bivališča človeka. Ta del pokopališča se imenuje

pokopališče samomorilcev

To je poslednje počivališče tisočev, ki jih je spravila na oni svet igralška strast. Večina takšnih ljudi sama seže po svojem življenju in si ga konča. Kdor ni prav posebno ugleden, se tudi tisti, ki ga pokopujejo, mnogo ne brigajo za razne formalnosti, za katere v tem primeru smatrajo, da jih pri pogrebu ni treba. Kadar se zmravi, vzamejo pogrebi truplo obupanca, ga položijo na nosilnice in nesejo na omenjeno pokopališče. Kadar se zemlja nad grobom toliko sesede, da postane popolnoma ravna, izgine tudi vsaka sled za to žrtvijo. Tudi če se pozneje oglasi ta ali oni sorodnik, ki bi rad obiskal grob tega ali onega znanca-igralca, se mu to največkrat ne posreči. Ta grobi kos zemlje brez križev, spomenikov in rož skriva pod seboj življenjsko zgodbo, ki je morda bolj svojevrsna, kakor bi se jo morda mogel izmisliti v svoji najbujnejši fantaziji marsikateri romanopisec.

Gnezdo špijonov

Najbolj senzacionalni dnevi so potekali v Monte Carlu menda ravno v času neposredno pred svetovno vojno. Takrat so se v njem kar gnetle skupine najrazličnejših špijonov, ki so kovali svoje intrige po igralnici v Monte Carlu. Bili so znani tudi najbolj prefrigani med njimi. Pravijo, da so to bili neki knez H., neki gotovi Jelinek in Uhde. Ti gospodje so delali roko v roki z obema ravnateljema Monte Carla po imenu Kurtz in Wicht. Pri prvem so našli, ko so ga trdo prijeli, načrte

okoliških utrd. Prav pomembna pomočnica te skupine je bila prijateljica igralškega ravnatelja, premožna plavalaska, ki je nosila ime Seurat. To je bilo samo njeno izmišljeno ime. Pravilno ime te ženske je bilo Frieda Wolf. Da bi preprečili njeno aretacijo, ji je sam ravnatelj pomagal pobegniti čez mejo. Zbežala je v Italijo, kjer je še nadalje uganjala špijonažo, dokler ni še Italija začela z vojno in zaprla tudi omenjeno špijanko.

Ko se je začela vojna, je začela trda prestiti tudi Friedrichu Wichtu in je moral zapustiti Kazino. Ker si je nadejal, da bo vojna trajala komaj nekaj mesecev — tako je mislil še marsikdo drugi — se je odločil, da pobegne v bližnji San Remon z majhnim kovčgom. Ko pa je postalo jasno, da se bo moral tam zadržati dalj časa, kakor pa je prvotno mislil, mu je poslal najslavnejši goljuf Camille Blanc posebnega odposlanca, ki mu je prinesel vso korespondenco. Šele čez nekaj mesecev mu je Camille dovolil, da je zapustil svoje službeno mesto in mu obenem tudi določil pokojnine nič manj kot 25.000 frankov letno. Proti tej pokojnini so vstali seveda tudi najrazličnejši protesti, vendar pa je bilo težko reči, če je Wicht postal zato kaj revnejši.

Zadnja parada, predno prideta sv. Miklavž in Božiček

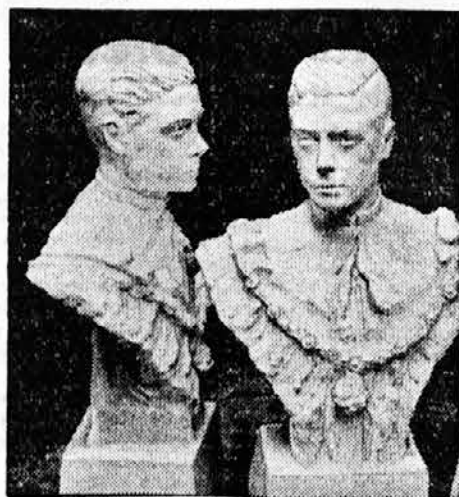
Od vseh romanc, ki so se kdaj odigrale v Monte Carlu, je gotovo ena najfantastičnejših zgodba Camille Blanca. Njegov oče, Francois, ki je bil doma v Courtezonu, je bil eden najbolj znanih igralških sleparjev zadnjega stoletja. S svojim bratom Ludvikom Jožefom sta bila dvojčka. Skupno sta izvršila nič manj kot 121 sleparij, predno ju ni dosegla roka pravice. Dolgo časa sta se brata izogibala zaporu. To se jima je posrečilo na ta način, ker sta bila od sile podobna drug drugemu, tako da so ju kar naprej zamenjavali. Na ta način sta tudi ustvarjala svoj alibi. Kakor hitro se je kdo od njiju začel zdeli sumljiv, je mogel vedno dokazati, da se je tega in tega dne, ko se je izvršila ta ali ona prevara, nahajal čisto nekeje drugod. Ko pa so prišli na to podobnost obeh bratov, so se jima seveda začela majati lla pod nogami in jima ni preostajalo nič drugega več, kakor da jo popihata čez mejo, kamor jih je zbežalo že toliko in toliko. Camille, njegov sin, je bil še precej večji lopov, kakor pa njegov oče Francois. On je vladal v Monacu celih 30 let kot absoluten vladar, kot predsednik vse administracije v tem mestu, dokler ga neozdravljiva bolezen ni prisilila k temu, da se je umaknil s tega vplivnega mesta.

Kazino je sedaj v rokah dveh dobro znanih finančnih veljakov, ki sta skupno s princem od Monaca lastnika velikega dela delnice, dočim je pri resnični administraciji te svetovno znane igralnice v Monte Carlu zaposlenih mnogo funkcionarjev. Med njimi so posebno znani bogataši Croupier, ki so se vrstili drug za drugim in so si vsi v nekaj letih napravili velik denar, na stotine frankov.

Zgodba mladega Madžara, ki je izginil brez sledu

Tajinstven primer, o katerem se je svoj čas tudi že govorilo, se je dogodil ob priliki, ko je izginil nek mlad Madžar, ki je stanoval s svojo družino v hotelu Riviera Palace. Njega ni, kakor mnoge druge, spravila s sveta nesrečna igralška strast. Bil je mlad mož, zelo navezan na svojo družino, zdrav na duhu in telesu. Prav nikakršnega vzroka ne bi mogel nihče najti na njem, zaradi česar bi se odločil te mladi mož za samomor. Njega popoldneva so ga še videli njegovi prijatelji pri nekem brivcu, od tedaj naprej pa je za njim izginila vsaka sled, čeprav je njegova rodbina razpisala veliko nagrado — 50.000 frankov — za vsako vest, ki bi prinesla količnik razjasnitve, kje se trenutno nahaja omenjeni mladi Madžar. Od vseh sumničnej in ugibanj pa se zdelo še najbolj verjetno, da so moža neznani lopovi izvalili v zasedo, ga tam ubili, oropali ter ga nato vrgli v morje.

Če bi odstranili vso vodo iz Monaškega zaliva kam drugam — seveda to ni mogoče — bi se, kakor pravijo, pokazalo, da je tod našlo smrt dosti več ljudi, kakor pa jih za večno počiva na »pokopališču samomorilcev«. Dosti je bilo takšnih, ki so smatrali, da je lepša smrt v valovih morja, kakor pa ona, ki jo prinese kroglja iz revolverjske

Prvi ciljni doprsni kip angleškega kralja Edvarda VIII., odkar je zasedel prestol imperija.

Od stradanja sta bila sita

Nekje na Nemškem se je zgodilo, kar se tudi drugod večkrat, še pri nas, da se dva fanta zaljubita v istega dekleta. To ni nič posebno čudnega, saj je lahko več ljudi s približno enakimi okusi in enakimi željami. Omenjena dva sta tudi vedela, da sta si tekmeča in ljubezni. Se bolje pa je gotovo vedelo dekletu, ki je tudi imelo oba vsaj približno enako rada, vsaj toliko, da ni hotela ali pa ni mogla nikomur od njih ljubezni odkloniti. Ker pa se takšna stvar le ne more predolgo časa vleči, ker si je vsak pošten fant rad na jasnem, kako je prav za prav z njegovim dekletom in z njim samim, sta fanta končno odločila, na napoveda drug drugemu dvo-boj. Kdor bo zmagal, naj ima prednost in naj poroči dekletu. Sprva sta se mislila dvobojevati kar s sabljami. Ker pa sta le uvidela, da niti ne znata pravi vihteti tega orožja, ki ga menda še nikoli nista imela v rokah, sta si izbrala drug način odločitve. Sklenila sta, da se poizkusita v tem, kdo bo dalj časa vzdržal v jedi. Začela sta s stradanjem. Eden od njih je zdržal le pet dni in nekaj ur nato pa mu je bilo tega že dovolj in je začel jesti. Drugi je seveda zmagal v tem svojevrstnem boju in si s stradanjem zagotovil svojo izvoljenko, ne da bi smel biti tekmeč še jezen nanj. Kajti tako sta se domenila.

Neki duhomušnež pa je k tej zgodbi samo pripomnil: Toliko časa sta stradala, da sta bila oba sita ...!

Obvestila

Sveti Miklavž je sporočil radiofonski oddajni postaji v Ljubljani, da se bo dne 5. t. m. spomniti velikega števila otrok in bo vsled tega prišel v studio radijske postaje že ob 17. uri, kjer bo le ure pa do 18.30 skušal nagovoriti otroke katerih imena začnajo s črko in od A do K. Ostale pa bo pozdravil istega dne od 20.20 do 22.

Miklavžev večer v trnovskem Prospektnem domu. Prospektno društvo Trnovo priredi vsakoletni Miklavžev večer v društvenem domu Karunova ulica 14, kamor pride sveti Miklavž, dvakrat z vsem svojim številnim spremstvom ob 6 za mladino ob 8 za odrasle. Darila in naročila se sprejemajo od 9 zjutraj dalje v domu. — Odmor.

Sentjakobsko Prospektno društvo v Ljubljani priredi Miklavžev večer v soboto v telovadnici šole na Grabnu. Predstava ob 6 za otroke in ob 8 za odrasle. Darila se sprejemajo v telovadnici.

Novo avstrijske dobrodelne znamke s slikami slavnih iznajditeljev.

Sven Elvestad:

18

Zlodej se dolgočasi

Tudi na stolčkih pred barom so sedeli posamezni gostje. Brede se je ravno hotel obrniti na barskega točaja, ko je eden med gosti zdrsnil z visokega stola. Bil je človek, ki se je zdel zelo mlad, četudi morda ni bil. Bil je droben, zelo lepo oblečen, z nekam nenaravnim in naučenim obnašanjem. Zdelo se je, kako da je iz gole onemoglosti zdrsnil z visokega stola, kakor da v svoji življenjski trudnosti ne bi mogel več vzdržati na njem. Napotil se je proti Bredeju in za hip obstal pred njim, potem je nabral čelo in s tem spustil monokel.

»Vi ste generalni ravnatelj Brede,« je dejal, »in mene iščete.«

Brede si je bil takoj na jasnem, da ima pravega pred seboj. Priklimal je.

Mladi mož je segel po svojem klobuku.

»Pojdiva,« je dejal, »drugje bova lažje govorila.«

Šla sta v kavarno Dagmar na drugi strani, kjer je osorej bilo zelo malo ljudi.

»Vi me poznate?«, je vprašal Brede.

»Da.«

Brede se je spomnil skrivnih kontrolorjev ob času krize, nemara je bil Enevold Rist eden med njimi.

»Tudi vi se mi zdite znani,« je dejal Brede.

»Saj ste me videli snoči v lokalni »Mephistu«.

»Res je, zdaj se spominjam. Bili ste eden od gospodov, ki so mi pomagali na stopnicah. Toda že takrat ste me prepoznali, kaj ne. Zazdelo se mi je namreč, da sem videl v vaših očeh hipen blesk, kakor pri začudenem prepoznavanju.«

»Sram me je, da se nisem mogel obvladati,« je mrmral Rist. »Poznam vas že mnogo let, od takrat, ko ste mi par tednov prizadevali mnogo skrbi. Moral sem vam biti za petami, zato sem vam ves čas sledil v nenavadne prostore, v banke in podobno. Niti enkrat mi niste privoščili veselja, da bi šel v kak restoran, a kamo-li v plesni lokal. Takrat sem predlagal ravnateljstvu Gospodarske banke, da v glavni dvorani uredi bar ... Ali sem morda neokusen?«

Deseto poglavje.

»Ali ste govorili z komandirjem?« je vprašal Rist.

Brede ga je privrkl pogledal malo nezaupno.

»Saj morate vendar vedeti,« je dejal.

»Niti pojma nimam.«

»Odkod pa veste potem, da vas iščem?«

»No, to je pa zelo enostavno,« je odgovoril Rist, čudeč se pri tem nad pomanjkanjem kombinacijskega daru, ki ga je domneval pri Bredeju. »Ljudje me navadno iščejo v Gustavsonovem baru. In ko ste vi vstopili, sem spoznal iz vašega iščočega pogleda, da na

nekoga prežite. Potem pa še vzemite moj snočnji dogodek v Mephistu, saj mi je bila vaša zadeva z omedlevo že od vsega začetka sumljiva. Danes sem resnično večkrat na vas mislil. Mislim sem si, da bi vam kakšen majhen nasvet nemara prav prišel. Ko sem vas zagledal v baru, mi je takoj šinilo v glavo: Glej, je že tukaj. No, ali nimam prav? Vi me iščete radi one dogodivščine v Mephistu?«

»V tej stvari imate vsekakor prav?«

»Koliko denarne izgube imate?«

»Tri tisoč kron.«

Rist je zazdehal.

»Lahko pa boste imeli še večjo, mnogo večjo.«

In se je po teh besedah spet razživel. Brede je nadaljeval:

»Za moje razmere ne bo strašno. V tej zadevi denar ne igra glavne vloge.«

Zdaj se je močiček vidno razvnel.

»Vi ste si prav gotovo že cel načrt izdelali.«

»Sem, — tako v velikih obrisih.«

»In zdaj rabite mojo pomoč. Dobro. Grem z vami. In pripovedujte mi o svojem načrtu.«

Tako se je tudi zgodilo.

Stalni gostje Gustavsonovega bara so tični kočici ob severnem morju.

Če pa je njegova delavnost veljala dirkam, potem so nadziratelji pri dirkah jutri lahko pričakovali cel potres. Ta zadnja

takoj opazili, da se je moralo nekaj posebnega zgoditi, kajti Rist se je pokazal le en sam ediničkrat, in sicer proti dvem, ko je popil cocktail in nato zopet izginil. V tem času so ga ljudje videvali takorekoč po vsem mestu, celo v cestni železnici, kar je bilo nekaj nezasišane, kajti vsi so vedeli, da se Rist ni rad vozil s cestno železnico.

Rist je torej igral urnega človeka. To so si razlagali na dvojen način: ali je bil spet enkrat zaljubljen, ali pa si je preskrbel vstopnice za jutrišnje dirke. V prvem slučaju je človek lahko bil pripravljen na to, da bo spet nastopil s kako neverjetno zgodbo. Rist je bil v svojih ljubezenskih dogodivščinah ravno tako skrivnosten kakor Aramis v Treh mušketirjih. Z največjim duševnim mirom je lahko govoril o svojem potovanju v poslovnih zadevah v Hamburg, medtem ko je resnico bilo treba iskati v kaki majhni romanopodmeni je bila verjetnejša, so menili stalni gostje pri Gustavsonu. Rista so namreč videli v kavarni »Dagmar« v pritajenem pogovoru z nekim Švedom. V Kopenhagenu imajo Norvežane vedno za Švede, če jih že za Nemce ne napravijo. Celu visoko izobraženemu Kopenhagencu, ki spada v visoko družbo in obvlada več evropskih jezikov, se zdi švedski govor kot nekaj nerazumljivega, zamorskega. Toda tega Šveda, ki ni bil nihče drugi kakor Brede, so smatrali za člana starega plemstva, z velikimi posestvi in dirkalnimi konji, kratkomočno za človeka z najčistejšo športno eleganco.